

Ríkisfelagsskapur ella líknandi skipan

Føroyar skulu definierast sum ein tjóð. Heimastýrslógin skal takast av, men vit skulu hava onkra skipan við Danmark, sum tó ikki nýtist at vera sum ríkisfelagsskapurin í núverandi formi. Løgtingið viðgjørdi mánadagin uppskoti hjá Javnaðarflokkinum um stjórnarskipanarnevnd

Ár 1998, friggjadagin 28. august 1998 legði Jóannes Eidesgaard, løgtingsmaður, fram soljóðandi: Uppskot til løgtingslóg um setan av stjórnarskipanarnevnd

§ 1. Sett verður stjórnarskipanarnevnd at kanna og víðgera spurningin um víðurskiptum Føroya.

§ 2. Løgmaður setir stjórnarskipanarnevndina, sum skal hava 11 limir.

Stk. 2. Hvør flokkur á løgtingi velur sín løgtingslim í nevndina.

Stk. 3. Løgmaður tilnevnr ein landsstýrismann sum nevndarlim.

Stk. 4. Løgmaður er formaður nevndarinnar, og ein av løgtingsmonnum er næstformaður.

Stk. 5. Nevndarlimirnir úr løgtingi og landsstýri velja afturat sær 3 nevndarlimir, sum skulu hava hægri útbúgving í samfelagsvísindum og ikki hava sæti á tingi.

§ 3. Stjórnarskipanarnevndin skal gera uppskot um nýggja stjórnarskipan fyri Føroyar.

Stk. 2. Nevndin skal harafturat kanna og víðgera øll víðurskipti (politisk, umst-

ingarlig og búskaparlig), sum nevndin heldur hava týðning viðgerðina av uppskoti nevndarinnar í løgtinginum.

§ 4. Nevndin skal seta skrivara, sum skal hava hægri samfelagsvísindaliga útbúgving.

Stk. 2. Skrivarin kann eftir avtalu við formannin taka sær lønta meðhjálp.

Stk. 3. Løgtingsvaldu nevndarlimirnir fáa nevndarsamsýning eftir reglunum í løgtingslóg um samsýning løgtingsmanna. Landsstýrivaldu nevndarlimirnir røkja nevndarstarvið sum partur av vanliga landsstýriskyri teirra. Hinir nevndarlimirnir og skrivarin verða løntir eftir nærri avtalu við løgtingskrivstovustjóran.

Stk. 4. Nevndin fær við hesi løgtingslóg heimild til nýta pening til útreiðslur nevndarinnar, tó í mesta lagi 1,7 mió. kr.

§ 5. Nevndin skal enda arbeiði sítt við áliti og uppskoti, sum verður lagt fyri løgtingið í seinasta lagi á ólavssøku 1999.

§ 6. Henda løgtingslóg fær gildi dagin eftir, at hon er kunninggjord.

Almennar viðmerkingar: Høvuðsorsøkin til, at Javna-

ðarflokkurin aftur setir fram uppskot um setan av eini stjórnarskipanarnevnd, er, at mett verður, at mannagongd landsstýrisins í sjálvstýrismálum (løgtingsmál nr. 5/1998) avgjørt ikki hevur røttu raðfestingina. Henda gevur ikki løgtinginum tað neyðuga grundarlagið fyri eini stóðutakan, sum sjálvandi eigur at byggja á eina breiða demokratiska víðgerð av hesum stóra máli, sum síðan kann gerast grundarlag fyri einari breiðari politiskari semju.

Tí skal hetta uppskot siggjast sum eitt alternativ ella eitt neyðugt ískoyti til uppskot landsstýrisins. Stóðan hjá politisku flokkunum, tá tað snýr seg um spurningin sjálvstýrisamband, kann í stórum bólkast í trýggjar høvuðsleiðir:

* Varðveitan av verandi skipan

* Støðugt økt sjálvstýri innan ríkisfelagsskapin

* Tjóðveldi

Hóast tað kann tykkast torført, so heldur Javnaðarflokkurin, at vit nú eiga at finna eina felags stóðu til hesar spurningar, ella í hvussu so er eina stóðu, sum ein so stórir meiriluti á Føroya Løgtingi sum gjørligt kann verða samdur um.

Vit eiga ikki at endurtaka søguna frá samráðingunum, sum fóru til Heimastýrslógin.

Tí leggur Javnaðarflokkurin nú fram aftur uppskot um stjórnarskipanarnevnd fyri at fáa til vega tað best møgulega grundarlagið at taka stóðu á.

Broytingar í ríkisrættarlígu skipanini kunnu ikki einvíst fremjast av føroyska lóggávu- og umsitingarvaldinum. Men áðrenn nakrar samráðingar kunnu fara fram við donsku stjórnina, eigur Føroya Løgting at hava eina breiða og greiða stóðu til, hvørja leið vit vilja halda. Uppgávan hjá stjórnarskipanarnevndini er í stuttum at fáa til vega tað best møgulega grundarlagið at taka stóðu á.

Landsstýrið hevur við løgtingsmáli nr. 5/1998 lagt fram uppskot til samtyktar, har løgtingið beinleiðis skal taka undir við, at landsstýrið fer undir at fyrireika og taka upp samráðingar við ríkisstjórnina um ein sáttmála, sum skipar Føroyar sum eitt fullveldi. T.e., at løgtingið ikki frammanundan skal víðgera, hvørja ríkisrættarlíga loysn, løgtingið ynskir, men at løgtingið í staðin skal taka undir við, at landsstýrið tekur upp samráðingar um eina loysn, sum bert landsstýrið og samgongan taka fullt undir við, tó tað kanska eisini er ivasamt. Javnaðarflokkurin metir

tað av alstórum týðningi, at tað ikki eru beinleiðis samráðingar við ríkisstjórnina, sum skulu gera av, hvørjar broytingarnar verða, men at danska stjórnin fær eitt føroyskt uppskot at taka stóðu til.

Javnaðarflokkurin metir tað sera týðningarmikið, at tey framstígg, sum skulu henda á sjálvstýrisleið, verða gjørd av einum breiðum politiskum meiriluta, so hetta ikki førir til óhepnar polariseringar í samfelagnum. Tí er tað ikki rætt, at løgtingið tekur undir við at landsstýrið fer undir samráðingar, sum bert ein partur av løgtinginum ynskir, og uttan at geva tinginum til fulnar svar upp á allar teir ósvaraðu spurningar um avleiðingar o.l., sum longu eru settir.

Tað eigur tí sum liður í teimum fyrireikingunum til broytingar í ríkisrættarlígu víðurskiptum Føroya, sum eisini eru nevndar í løgtingsmáli nr. 5/1998, at verða sett ein stjórnarskipanarnevnd.

Tá álitið er liðugt, eigur tað at verða prentað og almannakunngjørt. Uppskotið verður lagt fyri løgtingið í seinasta lagi á ólavssøku 1999.

Viðmerking til einstøku greinirnar:

Ad § 1. Her verður høvuðsmál lóg-

arinnar sett.

Ad § 2.

Nevndin eigur at verða sett soleiðis saman, at allir flokkar á tingi hava sína umboðan.

Útinnandi valdið eigur at vera væl umboðað. Tí verður skotið upp, at løgmaður og ein landsstýrismaður eru limir í nevndini.

Sum serligur stuðul hjá nevndini verður skotið upp, at teir av løgtinginum og landsstýrinum valdu nevndarlimir afturat sær skulu velja trýggjar nevndarlimir, sum eru fakliga útbúna í teimum málsøkjum, sum nevndararbeiðið fer at snúgvá seg um.

Løgmaður verður formaður nevndarinnar, meðan ein av løgtingsvaldu nevndarlimunum verður næstformaður.

Ad § 3.

Í hesi grein verður ásett, at stjórnarskipanarnevndin skal gera uppskot til nýggja stjórnarskipan fyri Føroyar, sum ein breiður politiskur meiriluti stendur aftanfyrir.

Nevndin skal harumframt kanna og víðgera øll tey víðurskipti í samband við uppskotið um nýggja stjórnarskipan, sum nevndin metir hava týðning fyri framhaldandi víðgerðini í løgtinginum. Hetta eru víðurskipti, sum m.a. umfata tær politisku, umsitingarligu og búskaparligu avleiðingar um einum slíkum uppskoti.

Ad § 4.

Tað verður mett, at skal nevndararbeiðið gerast til lítar, má fastur skrivari setast í fulltíðarstarv við skrivstovuhjálpi.

Kostnaðurin av nevndararbeiðinum verður leysliga mettur til 1,7 mió. kr., um arbeiðið varir umleið eitt ár, og 40 nevndarfundir verða hildnir. Mettu útreiðslurnar kunnu útreiðast soleiðis:

Skrivari kr. 500.000
Skrivstovuvald og ymsar útreiðslur kr. 300.000

Fundarpeningur
Løgmaður og landsstýrismaður kr. 0

Løgtingsmenn kr. 100.000

Serkønir nevndarlimir kr. 200.000 kr. 300.000

Serkøn hjálpi, eitt nú responsur frá statsrættarserkønnum og frágreiðingar um fremmandar stýrisskipanir og figgjarligar útgreiningar kr. 400.000

Prenting av áliti kr. 200.000

Kostnaður tilsamans kr. 1.700.000

Ad § 5.

Av týðningi er, at ein endalig frest verður sett fyri arbeiðinum soleiðis, at nevndin, tá hon fer undir starv sítt, sum eitt av tí fyrsta leggur eina útfærslu soleiðis, at arbeiðið kann gerast liðugt til ásettu tíðina og setir av neyðugu orkuna til arbeiðið. Uppskotið verður lagt fyri løgtingið í seinasta lagi á ólavssøku 1999.

ADAMSON, JENSEN